

DEL 29 AV SERIEN SOM STARTET 23. AUGUST 1996

Quislings hird

I Universitetsgaten 1. november 1941. Eidsvolds plass til høyre, Karl Johan på tvers bak. (Foto: Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie)

Hirden var den delen av partiet som NS selv vurderte høyest, og som fikk de største ressursene. Den var uniformert, men ubevæpnet. I krigens siste år dannet den likevel hovedstammen innen de væpnede NS-enhetene som ble opprettet, Hirdens Bedriftsvern og Hirdens Alarmen-

het. Den siste stod til disposisjon for det tyske sikkerhetspoliti og skulle være parat til utrykning mot motstandsbevegelsen på kort varsel.

Men hirden var samtidig den delen av NS som folk flest foraktet og hatet mest. Det kommer tydelig til uttrykk ved en gjennomgåelse av rettsreferatene i *Østlandets Blad*.

I formildende retning tok her-

redsretten hensyn til at vedkommende var knapt 18 år da han meldte seg inn i NS. Han hadde allerede lenge før krigen næret en barnslig og svermerisk beundring for militærmusikk, uniformer og marsjerende soldater og forbandt disse ting med Tyskland. Han var nærmest forblindet av sin begeistring for alt tysk og hadde til å begynne med vanskelig for å innse hva nazismen i Tyskland og NS i Norge virkelig innebar.

Det forelå etter herredsrettens mening derimot ingen formildende omstendigheter for en annen hirdmann, tiltalt for brutaltet.

Vedkommende hadde sammen med tre andre NS-medlemmer, alle i hirduniform, kommet sykklende forbi en gård. Han kjørte først. I det han passerte, rakte han opp armen

og ropte *Heil og Sæl!* til kona på gården som han ikke kjente. Hvorledes hun reagerte på dette, var ikke helt klart. Han hevdet i retten at hun lo hånlig som svar på hilsenen. Selv sa hun at hun ikke hadde forstått hva dette skulle bety, og at hun ikke på noen måte hadde opptrådt utfordrende.

Retten anså det bevist at vedkommende steg av sykkel, gikk inn i grisehuset hvor kona nå oppholdt seg og der slo til henne i ansiktet flere ganger så det hovnet opp. Dessuten gned han hennes hånd mot den ru murpuss på veggen slik at hun fikk store smerter og hånden ble skubbet til blods. Retten anså det mest sannsynlig at han utførte sin nazihilsen ikke for å være hyggelig, men i overmot og for å søke den tvunget inn på andre.

For dette og for en rekke andre forhold ble han dømt til tvangsarbeid i 6 år.

En 25 år gammel arkitekt ble tiltalt for medlemskap i NS og for en rekke tillitsverv innen Nasjonal Samlings Studentfylking ved NTH i Trondheim. Han hadde også vært med i Hirdens Alarmenhet.

Dommen ble tvangsarbeid i et halvt år. Ved straffutmålingen var i skjerpende retning lagt vekt på at tiltalte etter sine evner og sin utdannelse bed-

re enn de aller fleste skulle ha hatt anledning til å innse hva NS og tyskerens virksomhet her i landet innebar.

En tidligere løytnant i feltartilleriet, som også hadde vært med i krigen i april dagene i 1940 ved Fossum bro i Askim, stod tiltalt for herredsretten for medlemskap i NS fra høsten 1940 til krigens opphør og for å ha vært medlem og lagfører i Hirden. Han hadde vært ansatt ved Den norske legions kassakontor og NS-oppnevnt sekretær for et idrettslag. På dommerens spørsmål hvorfor han hadde meldt seg inn i NS, svarte han at han så det som den eneste løsning å gå inn i NS for på den måten å få hevdet og forsvart norske interesser. Han kunne på ingen måte forstå at NS støttet tyskerne, og han gikk ut fra at Kongen og regjeringen var avsatt på en helt lovlig måte.

Forsvareren bad om frifinnelse eller mildest mulig dom, da han anså tiltalte som en rolig og intelligent mann, bortsett fra hans medlemskap i NS. Dette inntrykket var bestyrket av de to vitner som ble avhørt.

Tiltalte ble dømt til et og et halvt års fengsel og tap av militære rettigheter i tillegg til vanlige rettighetstap.

Follo gjorde Hirden seg ellers særlig gjeldende som "blomsterpoliti".

To hirdgutter, Per og Pål, var blant annet tiltalt for 3. august 1942 - på kong Haakons 70-års dag - å ha deltatt i aksjoner på hjemstedet mot dem som hadde pyntet seg med blomst i dagens anledning. Herunder hadde de overfalt en eldre mann som ble tildelt flere slag i bakhodet, med den følge at han ble så sterkt skadet at han ikke kunne ligge i flere døgn på grunn av smertene i bakhodet.

Angående overfallet på den eldre mannen forklarte Pål, den yngste av guttene, at denne handling bare var en rettfærdig og betimelig avstraffelse. Mannen hadde engang uttalt at *når krigen var slutt, skulle guttene flåes, og skinnen skulle han bruke til beksomstøtler*.

Det var for øvrig den eldste gutten, Per, som hadde foretatt avstraffelsen fra først av. Han hadde truffet på mannen på veien, og da denne gikk med blomst i lua, hadde han tatt blomsten av ham og samtidig gitt ham noen puff så mannen gikk overende. Begge guttene var til stede, men det var bare Per som hadde tatt fatt på mannen der og da.

Den eldre mannen løp så bortover veien, og Pål satte etter ham. Han dyttet så til mannen, husker ikke om denne falt overende og - han syntes nesten det var en skam å si det - men stod ikke mannen der og gråt! Hvor-

Hirden marsjerte i Oslo i 1941. Denne plakaten fra mai ble brukt også i november, men med nye datoer påført. (Tegning: Kaare Sarum, Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie)

for han gråt? Det måtte vel være fordi han var redd, for den medfart som han hadde fått, kunne umulig gjøre ham stort.

Begge guttene svarte etter hvert på spørsmål fra rettens forskjellige medlemmer og forsvarerne om begivenhetene, på denne for stedet så begivenhetsrike dag, 3. august 1942. Per forklarte at det den dag var kommet ordre ovenfra om å gå ut og ta blomster fra folk. Noen blomster tok han ikke, men han hadde sittet ved vinduet hjemme om ettermiddagen og sett ut på veien og notert opp alle som gikk med blomster. Det var 34 personer. Notatet hadde politiet fått, og alle var blitt anmeldt og bøtelagt med kr. 50,-hver.

Den eldre mannen som jo hadde fått en meget slem medfart av guttene, ble avhørt og ga en dramatisk skildring av det som hadde hendt.

Det var Per som først tok tak på ham og befalte ham å ta av en blomst som han hadde i lua. Da mannen hadde nektet dette, gikk Per over til håndgripeligheter og fikk straks etter hjelp av Pål. De slo ham, særlig i hodet og nakken.

Mannen hadde gått bortover veien, og da var begge guttene etter ham igjen og fortsatte å slå. Han var meget medtatt etter overfallet og kunne ikke ligge på åtte dager. Han var svært nedfor lenge etter, ja hodet var ikke bra enda etter fire års forløp.

På spørsmål fra en av forsvarerne om den bemerkning mannen en gang hadde kommet med - *at guttene etter krigen skulle fåes o.s.v.* - forklarte mannen at dette hadde han ikke sagt. Guttene hadde vært etter ham før, og han kunne nok ha kommet med en bemerkning om nazistene i sin alminnelighet og om

Fra monstringen på Universitetsplassen. (Foto: Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie)

deres mulige skjebne etter krigen. De to hadde et langt synderegister, og dommen lød på fem år for hver av dem.

Det var ikke bare Per og Pål som hadde et langt synderegister. Det hadde også en Follo-mann som hadde vært medlem av NS og Hirden og deltatt i vapenkurs i Holmestrand. Han hadde vært sjåfør hos Quisling på slottet og senere i Statspolitiet med konstabels grad. Under

dette bisto han ved en henrettelse i 1944 og ved fire henrettelser i 1945.

9. februar 1945 fikk han således ordre om å holde seg i beredskap til ekstrakjøring om kvelden og måtte skrive under et skjema om taushetsplikt. Han ble purret klokken fire om morgenen neste dag og kjørte lastebil til Akershus. Bilen ble parkert 15 meter fra retterstedet, og tiltalte satt inne i bilen under eksekusjonen av fire mann. Han deltok ikke i arbeidet med å legge

likene i kiste, men kjørte til Kronprinsens gate med kistene og siden til Krematoriet.

Han ble dømt til seks års tvangsarbeid.

En gjennomgåelse av dommer i Follo herredsrett synes for øvrig å vise at straffutmålingen for menige hirdmenn som ikke var belastet med alvorligere forbrytelser, dreiet seg om tvangsarbeid i ett til to år.

Den norske helsinga.

Med den oppstrakte høgre handa helsa dei gamle nordmenn kvarandre.

„Heil og sæl” var deira helsing.

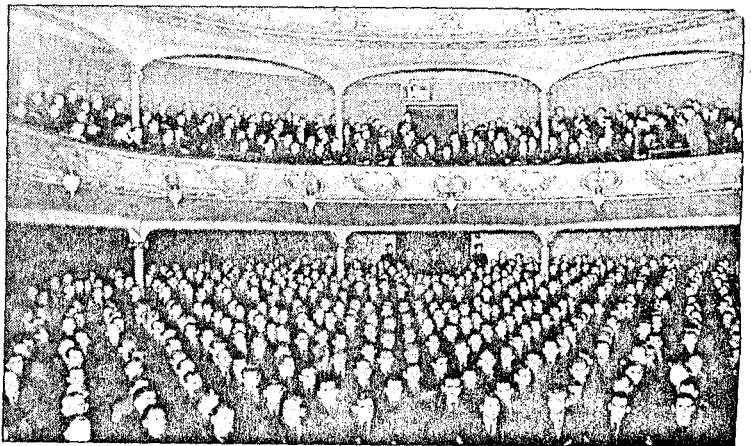
Såleis var skikken mellom fribårne menn.

Dei nordmenn som vil vinna att fri-dom og sjølstende for landet vårt har teki opp att denne helsinga.

„Heil og sæl” og den oppstrakte høgre handa er helsinga i det nye Noreg.

Såleis er skikken mellom nordmenn i dag.

Et fullpakket Nationalteater. (Foto: Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie)

I januar 1941 ble det gitt ordre om at denne plakaten skulle slås opp på alle offentlige kontorer - på bokmål eller nynorsk.